

Ken je rechten

Rechten van
jongeren die wonen
in een gezinshuis

Hallo,
met Jeugdstem.
Vertel maar,
ik ben er.

Wil je contact met
een vertrouwenspersoon?

Bel gratis: 088 555 10 00
Chat: www.jeugdstem.nl

Scan de QR code
om te chatten →

Opkomen voor
jezelf in een
gezinshuis

- Pfffft.

Hoi! Je woont in een gezinshuis, of gaat daar binnenkort wonen. In het gezinshuis doen ze hun best om het zo thuis mogelijk te maken. Maar soms is het gewoon anders. Andere mensen, andere regels. In dit boekje leggen we daarom uit wie wat beslist en wat jouw rechten zijn.

Ook lees je hoe je voor jezelf kan opkomen! Want als je ergens recht op hebt, móeten anderen dat voor jou doen. Denk aan zorgen voor zakgeld, of een veilige plek bieden om te wonen. Als dat niet lukt, dan mag jij zeggen: "Hé, dit is mijn recht!"

Stel dat die diepe zucht op een dag komt doordat je iets in het gezinshuis even moeilijk vindt. Dan is het goed om te weten dat er vanuit ons -Jeugdstem, of Zorgbelang - altijd iemand voor je klaar staat.

Jij hebt namelijk recht op een vertrouwenspersoon. Dit is een (leuk) mens die helemaal los staat van álle mensen waar je mee te maken krijgt. De vertrouwenspersoon luistert naar jouw verhaal, legt je rechten uit en helpt je actie ondernemen. Alles wat je dwarszit in het gezinshuis is welkom om te bespreken.

Laat je horen
bij Jeugdstem

Bij onderwerpen die vaak moeilijk zijn om te bespreken zie je dit icoontje staan. We vinden het dan extra belangrijk dat je contact opneemt. En je 100% weet: je bent echt *nooit* te veel.

Leeswijzer

Belangrijke rechten

6

Leuk al die pagina's over je rechten, maar wat zijn rechten eigenlijk? En welke rechten zijn belangrijk als je alleen wil spieken? Ontdek ze snel en lees meteen over onze bron: de Jeugdwet.

Wie helpen mij allemaal?

14

Zó veel nieuwe gezichten! Van jeugdbeschermer, kinderrechter en voogd, tot gezinshuisouders. Allemaal willen ze het beste voor jou. Wat ze precies doen, lees je hier.

Een gezinshuis, waarom en hoe werkt het?

16

Waarom woon je in een gezinshuis? Wat zijn de regels? Wat hoort bij opvoeden, en wat is vrijheidsbeperkend? En wat kan je doen als jij je niet veilig voelt?

- Wonen in een gezinshuis
- Regels in een gezinshuis
- Geen vrijheidsbeperkende maatregelen
- Veiligheid en hulp

Mijn hulpverleningsplan

26

Wat is een dossier en wat zit er allemaal in? Wie mag dat lezen? En hoe heb jij invloed op je eigen toekomst(plan)? Jij kent jezelf het best, daarom vind je hier hoe je meebeslist.

- Hulpverleningsplan
- Dossier

18 jaar en nu?

34

18 jaar worden is bijzonder. Je bent dan volwassen en mag zelf bepalen wat je met je leven wil. Dat heeft ook invloed op de zorg die je krijgt. Benieuwd wat er kan veranderen?

Wat doet de vertrouwenspersoon?

36

Helaas gaat overal wel eens iets (goed) mis. Lees hier hoe een onafhankelijk vertrouwenspersoon dan voor je klaar staat en helpt.

Tip

Vraag hulp als je iets niet begrijpt. Voor veel volwassenen is deze stof al super moeilijk, je hoeft dit dus niet in één keer te snappen!

Belangrijke rechten

Of je nu in een gezinshuis woont, of ergens anders, élk kind in Nederland heeft rechten. Die rechten zorgen ervoor dat jij eerlijk behandeld wordt. In deze rechtenroute zie je wat de rechten zijn die veel jongeren belangrijk vinden. Hoe beter jij ze kent, hoe beter je voor jezelf op kan komen. En onthoud: als je denkt dat iemand zich niet aan die rechten houdt mag je altijd contact opnemen met je vertrouwenspersoon. Oké, goed om te weten, maar waar komen die rechten vandaan?

De vertrouwenspersoon

vertelt je alles over je

rechten in de jeugdzorg

De Jeugdwet

De rechten die je in dit boekje leest komen uit de Jeugdwet. Dat is een lijst met regels van de overheid, die speciaal is gemaakt voor iedereen die met de jeugdzorg te maken heeft. Zo weten ook hulpverleners — zoals je gezinshuisouders — precies wat ze wel en niet mogen doen. In de Jeugdwet staat bijvoorbeeld dat je recht hebt op goede zorg en veiligheid. Na dit hoofdstuk zoomen we hier nog apart op in. Klaar voor de belangrijke rechten? Daar gaan we:

Recht op privacy

Privacy klinkt misschien wat vaag, maar betekent gewoon: jij hebt recht op je eigen ruimte en op bescherming van persoonlijke informatie. Zo heb je recht op een eigen plekje waar jij je waardevolle spullen kan opbergen en je jezelf kan terugtrekken. Badkamer- en toiletdeuren moeten op slot kunnen en persoonlijke gesprekken moet je kunnen voeren zonder dat anderen dat horen. Daarnaast moet informatie over jou goed beschermd worden, zodat niet iedereen zomaar toegang heeft.

Recht om je dossier te lezen

Om goede zorg te kunnen geven schrijft een hulpverlener heel veel over je op. Al deze gegevens bij elkaar noem je het dossier. Je hebt recht om te weten wat er met jou gebeurt en wat mensen over je opschrijven en bespreken. Je hebt daarom het recht om je dossier te lezen en fouten zoals een fout gespelde naam, of geboortedatum aan te laten passen. Zie je iets in je dossier waar je het niet over eens bent? Dan mag je dit aangeven en toevoegen aan jouw dossier. In het hoofdstuk 'Mijn hulpverleningsplan en dossier' gaan we er dieper op in.

Recht op zak - en kledinggeld

Je hebt recht op zak- en kledinggeld. Ook als je in een gezinshuis woont moeten je ouders dit regelen. Geven je ouders dit niet en woon je minimaal één maand in het gezinshuis? Dan regelt je gezinshuisouder het zak- en kledinggeld. Je gezinshuisouder kan je vertellen hoe dit werkt. Belangrijk: zakgeld inhouden mag nooit als straf! Ook niet als je een keer je kamer niet opruimt of je taken niet doet. Maak je expres iets van iemand anders kapot, dan kan het wel zijn dat je hiervoor moet betalen.

Recht op omgang met familie en vrienden

Je hebt recht op contact met je ouders, broertjes, zusjes, oma, opa en andere familieleden en vrienden. Hoe vaak je contact hebt en hoe dat contact er uit ziet, daarover maken je gezinshuisouder(s) en ouders afspraken met je. Bij een ondertoezichtstelling mogen je ouders niet alleen beslissen over jou, en helpt daar ook de jeugdbeschermmer bij. Voorbeelden van afspraken:

- Hoe vaak zien jullie elkaar?
- Waar zien jullie elkaar?
- Mag je bellen of appen?
- Is begeleiding nodig?

Recht op omgang met familie en vrienden

Soms kan het zijn dat minder of geen omgang met je familie beter voor jou is, bijvoorbeeld als de omgang een gevaar voor jou oplevert. Dat is niet leuk, en moet altijd aan je uitgelegd worden. Jij mag daar ook wat van vinden. Wil je zelf meer of minder contact, of vind je dat het contact niet goed loopt? Of vraag je je af waarom er een omgangsregeling nodig is? Vertel het tegen je gezinshuisouder(s) of de jeugdbeschermmer. Als je vragen hebt, niet zo goed weet hoe je jouw wensen moet bespreken of dit spannend vindt, vraag dan om hulp bij de vertrouwenspersoon.

Recht om zelf je geloof te kiezen

Je hebt recht om zelf te kiezen wat je gelooft. Of je nu wel, niet, of ergens een beetje in gelooft — dat mag allemaal. Gelooft je? Dan moet het gezinshuis daar rekening mee houden. Bijvoorbeeld als je op een vaste tijd wil bidden, iets niet mag eten, of bepaalde kleding moet dragen. Je gelooft moet altijd vrijwillig zijn. Als gezinshuisouder(s) hun geloof met je willen delen, mag dat alleen als jij dat ook wil. Net als jij, mogen ze wel gewoon met hun geloof bezig zijn.

Vind je iets spannend om over te praten?

Wij zijn er voor je.

Sommige onderwerpen zijn niet altijd makkelijk om over te praten, want wat als ze boos worden, of je niet begrijpen? De vertrouwenspersoon helpt je daarom met hoe je iets kan zeggen tegen je ouder(s), gezinshuisouder(s), of andere hulpverleners.

Recht om gehoord te worden

Jouw stem en mening zijn belangrijk bij alles wat over jou gaat. Daarom heb je het recht om mee te denken en praten over je eigen hulpverleningsplan, de regels in je gezinshuis, of de hulp die je krijgt. Je mag overal van zeggen wat je vindt. Er moet altijd naar je worden geluisterd en je hoeft niet te wachten tot iemand je mening vraagt. Je mag deze delen met je gezinshuisouders, of andere hulpverleners. Niet alles zal altijd goed luisteren en uitleggen wat ze met jouw mening doen.

Als je te maken hebt met de kinderrechter: Vanaf 12 jaar nodigt ook de kinderrechter jou uit om naar jouw mening te luisteren. Bijvoorbeeld bij het aanpassen van een omgangsregeling, of hoelang een uithuisplaatsing duurt. Ook hier geldt: de kinderrechter moet goed naar je luisteren, maar is niet verplicht om te doen wat jij wil. De kinderrechter kijkt naar wat zij denkt dat het beste is voor jou. Soms nodigt de kinderrechter ook kinderen uit die jonger zijn.

Recht op onderwijs/school

Je hebt recht op onderwijs dat past bij je eigen leerniveau. Je moet dus naar school mogen en hulp krijgen bij het reizen en waar nodig financiële hulp krijgen, zoals bij je boeken. Naar school gaan moet zelfs. Want tot je 16 jaar bent heb je leerplicht. Na je 16e geldt er kwalificatieplicht tot je 18e. Dat betekent dat je tot je 18e naar school moet tot je bijvoorbeeld een havo-, vwo-, of mbo-2 diploma haalt. Heb je al een diploma vóór je 18e en wil je blijven studeren? Bespreek dit dan met je gezinshuisouders zodat zij kunnen helpen.

Recht om te klagen

Vind je dat je gezinshuisouder je niet eerlijk behandelt, of geen rekening houdt met je rechten? Dan kun je daar iets van zeggen. Dit geldt ook als je denkt dat andere hulpverleners dat doen, zoals je voogd of jeugdbeschermer. Vaak los je het met een gesprek al op, maar soms speelt er iets tussen jou en je gezinshuisouders waardoor het moeilijk is om zelf een gesprek te starten. Kom je er samen niet uit, of vind je het spannend om dit alleen te bespreken? Vraag dan de vertrouwenspersoon om advies. Die handelt namelijk onafhankelijk, samen met jou en altijd in jouw belang.

Lukt het zelfs dan niet om het samen op te lossen? Dien dan een officiële klacht in. Je schrijft je klacht dan op via een brief of formulier en stuurt het op naar de klachtencommissie. Zij bespreken alle klachten van jongeren of hun ouders over een jeugdzorginstantie. Hoe en waar dit moet weet de vertrouwenspersoon.

Wat gebeurt er als ik een klacht indien?

Het is fijn als jouw klachten in een gesprek kunnen worden opgelost. Maar wil je geen gesprek, of lost dat niets op, dan zijn er twee opties:

1 De klachtencommissie

Gaat er iets mis wat de zorgorganisatie anders had kunnen regelen? Dan ga je naar de klachtencommissie. De klachtencommissie bestaat uit drie mensen. Komt er een klacht binnen, dan vraagt de klachtencommissie aan degene, of instantie over wie het gaat of die wil reageren. Jij wordt uitgenodigd om je verhaal te vertellen bij de klachtencommissie. Ook de persoon, of instantie over wie je klaagt, wordt uitgenodigd om zijn mening te geven. Als de klachtencommissie naar iedereen heeft geluisterd, zeggen ze of je gelijk hebt of niet. Daarna geven ze een advies aan de instantie. Als je het fijn vindt kan de vertrouwenspersoon ook mee naar je gesprek.

2 De tuchtprocedure (SKJ)

De meeste hulpverleners staan geregistreerd bij het SKJ. Zij registreren of hulpverleners voldoen aan de regels om jeugdzorg te mogen geven. Als jij vindt dat hulpverleners zich niet goed aan die regels houden, dan kan je hiervoor een tuchtprocedure starten. Dit is vaak een hele uitgebreide klachtenprocedure waarbij het handig kan zijn om hulp te vragen aan je vertrouwenspersoon.

Als je ooit een klacht hebt,

dan kijkt de vertrouwenspersoon

met jou welke optie het beste past.

Recht op een vertrouwenspersoon

Je hebt recht op een onafhankelijke vertrouwenspersoon. Die is er speciaal voor jou vanuit Jeugdstem, of Zorgbelang. Je kunt bij de vertrouwenspersoon terecht met vragen, zorgen of klachten. Over je gezinshuisouder, jeugdbeschermer, andere hulpverleners of iemand van de gemeente. De vertrouwenspersoon luistert, legt dingen uit en denkt met je mee. Ook helpt die je bij het schrijven van een klacht of — als het nodig is — bij het doen van aangifte bij geweld in de jeugdzorg. Je hoeft nooit toestemming te vragen om met een vertrouwenspersoon te praten. Je mag op elk moment contact opnemen.

Wie helpen mij allemaal?

Gezinshuisouders, jeugdbeschermer, voogd, kinderrechter...
Als je in een gezinshuis woont, krijg je te maken met heel wat nieuwe gezichten. Laten we de belangrijkste mensen even voorstellen:

**De gezinshuisouder
 zorgt voor je**

In het gezinshuis woon je met gezinshuis-ouder(s), andere jongeren en soms hun eigen kinderen. De gezinshuisouder zorgt voor rust, ritme, gezelligheid en een plek waar jij je veilig voelt. Als je vragen hebt, ideeën wilt delen of ergens moeite mee hebt, dan kan je hier altijd met de gezinshuisouder over praten.

De Jeugdbeschermer beschermt je welzijn

Als je een ondertoezichtstelling (OTS) hebt, is de jeugdbeschermer jouw vaste contactpersoon. De kinderrechter heeft bepaald dat je ouders hulp nodig hebben om het thuis weer veilig te maken. Je ouders mogen nog steeds beslissingen nemen over jou, maar alleen in overleg met de jeugdbeschermer. Het is de taak van de jeugdbeschermer om samen met jou en je ouders te zorgen dat de situatie thuis (of ergens anders) goed blijft. Wil je meer weten over de rol van de jeugdbeschermer, of vind je dat deze er te weinig voor jou is? Dan kun je dat altijd bespreken met een vertrouwenspersoon.

Belangrijke beslissingen neemt je voogd

Als je ouders geen gezag meer hebben, krijg je een voogd. Geen gezag betekent dat je ouders niets meer over jou mogen beslissen. De voogd beslist dan over alle belangrijke zaken in je leven, zoals over waar je woont, welke hulp je krijgt, en naar welke school je gaat. De voogd werkt vaak bij een jeugdzorginstelling, maar het kan ook zijn dat jouw voogd iemand is die je al kent! Een oom, tante of opa, bijvoorbeeld. Wie ook je voogd is, die persoon probeert altijd te doen wat het beste is voor jou. Ben je het daar niet mee eens, dan mag je dit altijd tegen je voogd zeggen, of bespreken met een vertrouwenspersoon.

De gedragswetenschapper ondersteunt jouw hulpverleners

Een gedragswetenschapper zie je misschien niet vaak, maar is wel op de achtergrond betrokken. Zij geeft gezinshuisouders en jeugdbeschermers advies over gedrag, emoties of moeilijke situaties. Soms praat de gedragswetenschapper ook met jou, bijvoorbeeld als er vragen zijn over hoe het met je gaat en wat je nodig hebt.

De kinderrechter beslist als mensen het oneens blijven

Soms worden jij, je ouders en de hulpverleners het niet met elkaar eens. Dan beslist de kinderrechter. Bijvoorbeeld over een uithuisplaatsing, jeugdbescherming of omgang met familie. Ben je 12 jaar of ouder? Dan mag je de rechter zelf laten weten wat jij ervan vindt. Dat kan in een gesprek, of via een brief. Ben je jonger dan 12? Dan mag je een brief sturen en hierin ook vragen of je met de rechter mag praten. Vind je dat spannend? Vraag dan hulp aan de vertrouwenspersoon.

Kan ik vragen om een andere jeugdbeschermer of voogd?

Ja, dat mag. Als je vindt dat het echt niet goed gaat, kun je vragen om iemand anders. Je moet wel goed uitleggen waarom. Een verzoek wordt niet zomaar toegekend. Alleen zeggen dat je iemand niet mag, is meestal niet genoeg. Maar als je geen klik ervaart, kan dat wel een geldige reden zijn. Een leidinggevende van jouw voogd of jeugdbeschermer gaat dan eerst met jou in gesprek. Vaak helpt een goed gesprek al om dingen te verbeteren.

Bekijk het filmpje over de kinderrechter, dan zie je dat het veel minder spannend is dan je denkt.

Een gezinshuis, waarom en hoe werkt het?

In een gezinshuis woon je zoveel mogelijk zoals jongeren die thuis wonen. Maar we kunnen niet zeggen dat het helemaal hetzelfde is. In dit hoofdstuk bekijken we in deelhoofdstukken: waarom je in een gezinshuis woont, wat de regels zijn, hoe je vrijheidsbeperkende maatregelen herkent en hoe er voor veiligheid wordt gezorgd. Daarnaast lees je hoe je hulp kan vragen mocht jij jezelf onveilig voelen. We beginnen bij het waarom je in het gezinshuis woont.

Wonen in een gezinshuis

Als je in een gezinshuis woont, is dat altijd omdat iemand denkt dat dit (even) beter voor je is. Maar wie beslist dat eigenlijk? En waarom? Hoelang blijf je er wonen? En kun je nog naar huis? Logische vragen. Die we zo beantwoorden. Maar: blijf dit soort vragen ook na dit hoofdstuk stellen. Want niet meer thuis wonen voelt niet altijd makkelijk — zelfs, of juist als het in het gezinshuis best fijn voelt. Je mag altijd vragen waarom het is zoals het is. Laten we eens kijken hoe het besluit voor het gezinshuis wordt gemaakt.

Wie bepaalt dat een gezinshuis de juiste plek is? En voor hoe lang?

Er zijn twee routes naar een gezinshuis: vrijwillig, of via de kinderrechter.

Vrijwillige

uithuisplaatsing

Jij, je ouders, hulpverleners en de gemeente vinden samen dat er hulp nodig is. Iedereen is het met elkaar eens dat een gezinshuis nu even beter is dan thuis. Dit heet officieel een 'vrijwillige uithuisplaatsing'. Vrijwillig staat hier bewust tussen aanhalingstekens. Want voor sommige kinderen kan het voelen alsof ze geen keuze hadden. Als jij dit gevoel herkent, mag je hier altijd over praten.

Hoe lang woon je er?

Zolang jij, je ouders en de hulpverlening denken dat dit nodig is. Het kan zijn dat jullie het hierover niet eens zijn, of dat hulpverleners zich zorgen om je maken. De hulpverlener schakelt dan de Raad voor de Kinderbescherming in. Die onderzoekt wat het beste is voor jou, en geeft advies aan de kinderrechter. De rechter beslist daarna wat er gebeurt.

Gedwongen

uithuisplaatsing

Als er een jeugdbeschermer in beeld is, dan kan die vinden dat je verplicht uit huis moet. Zij denkt namelijk dat dit beter is voor jou. Jij of je ouders zijn het hier dan mee oneens. De Jeugdbeschermer gaat dan naar de kinderrechter. En de kinderrechter luistert vervolgens naar alle verhalen, ook die van jou. Op basis van alle inzichten beslist de kinderrechter waar je het beste kan wonen. Bijvoorbeeld in een gezinshuis.

Hoe lang duurt dat?

Een machtiging – de beslissing dat jij ergens moet wonen – is maximaal één jaar geldig. Na een jaar moet de kinderrechter opnieuw bekijken: Hoe gaat het met iedereen, kan en mag je terug naar huis? Of het voor jou toch beter is als je in een gezinshuis woont? Of een andere plek beter past? Bijvoorbeeld een pleeggezin. De Jeugdbeschermer mag weer advies geven, maar alleen de kinderrechter beslist en mag met maximaal één jaar verlengen.

**Ik ben het
niet met de
kinderrechter
eens!**

Vind je dat de rechter de verkeerde beslissing heeft genomen? Bijvoorbeeld omdat je niet in een gezinshuis wil wonen, of vindt dat je hier te lang moet blijven?

Bespreek dit dan met jouw hulpverleners en pleegouders. Werkt dit allemaal niet? Stuur dan een brief naar de kinderrechter en vraag haar om de uithuisplaatsing te stoppen of korter te maken. Een advocaat is niet nodig. De vertrouwenspersoon kan jou helpen met wat je in je brief kan zetten.

**Praten met
de rechter**

Je hebt het recht om met de kinderrechter te praten over de beslissing die zij moet nemen. Dat kan best spannend zijn. Je kunt de rechter gewoon in je eigen woorden vertellen wat je ervan vindt en wat jij graag zou willen.

Je ouders en je jeugdbeschermer zijn hier niet bij. Als je dat spannend vindt kan je de vertrouwenspersoon mee vragen, als de kinderrechter dat ook goed vindt. Je ouders krijgen een apart gesprek.

Het is handig om vooraf te bedenken wat je tegen de kinderrechter wil zeggen. En dat bijvoorbeeld op te schrijven, zodat je geen belangrijke dingen vergeet. Je kunt die tekst dan ook aan de kinderrechter geven, als je het lastig vindt om het te vertellen of je liever niet in gesprek gaat.

**Hoe ziet mijn
toekomst eruit?**

Als je ergens woont, wil je natuurlijk weten: hoe lang duurt dit? En wat is het plan?

In jeugdzorgtaal heet dit je toekomstperspectief. En dat komt in je hulpverleningsplan. Wat een termen he! Je gaat eraan wennen, echt waar. Kort: er hoort een plan te zijn waar je naartoe werkt. In dat plan staat bijvoorbeeld: "Zodra het thuis weer veilig is, ga je terug." Of: "Je blijft hier totdat je 18 bent en gaat dan op kamers wonen."

Heb je geen plan gezien? Of ben je het er niet mee eens? Praat er dan over met je gezinshuisouder(s), jeugdbeschermer, voogd of vertrouwenspersoon.

Regels in een gezinshuis

Elk gezinshuis heeft huisregels of leefregels. Deze regels dragen eraan bij dat je er fijn kan wonen. In gezinshuizen is het streven dat er geen regels zijn die niet passen bij een gezinssituatie. De regels kunnen wel heel anders zijn dan je thuis gewend bent. Dat is net als wanneer je bij nieuwe vrienden op bezoek gaat. Het hoort bij de opvoedstijl van de gezinshuisouder(s), en dat kan even wennen zijn. Wel moeten de regels voor iedereen die er wonen duidelijk zijn.

Regels kunnen gaan over:

- Hoe jullie met elkaar omgaan
- Dat je met elkaar het huis netjes houdt
- Hoe het veilig blijft

De gezinshuisouder(s) bespreken de regels altijd met je. Meestal gebeurt dit als je er gaat wonen, of als de regels veranderen. Natuurlijk mag je ook zelf naar de regels vragen.

Ik wil van een huisregel/leefregel af, wat kan ik doen?

Ben je het niet eens met een huisregel of leefregel? Bespreek dit dan met je gezinshuisouder(s) en de andere kinderen/jongeren in het gezinshuis. Als jullie samen vinden dat de regel anders kan, kan het zomaar worden veranderd. Wil je leren hoe je zo iets moet vertellen? De vertrouwenspersoon kan je helpen hoe het gesprek te starten.

Regels die alleen voor jou gelden

Naast de regels die voor iedereen gelden, maak je ook regels en afspraken die speciaal voor jou gelden. Denk aan je bedtijd, schermtijd, of wanneer je huiswerk maakt. Deze afspraken staan in je hulpverleningsplan en gelden dus niet voor iedereen. Ze passen namelijk bij je leeftijd, wat jij belangrijk vindt, of bij de doelen die in je hulpverleningsplan staan.

Kwaliteit in gezinshuizen

Om jou veilig en goed te laten opgroeien in een gezinshuis, moeten alle gezinshuizen zich houden aan bepaalde regels. Kijk bijvoorbeeld naar de Jeugdwet en in het kwaliteitskader gezinshuizen. Twijfel je of de regels goed worden nageleefd, of heb je er vragen over? Je mag dit altijd benoemen.

**Ben je nieuwsgierig
naar deze regels?
Scan de QR code.**

Geen vrijheidsbeperkende maatregelen

In een gezinshuis mogen hulpverleners jou nooit zomaar vastpakken, in je telefoon kijken, of jou dwingen om op je kamer te blijven. Dit zijn namelijk vrijheidsbeperkende maatregelen en die mogen in een gezinshuis niet worden gebruikt. Behalve in een noodsituatie.

Herken je vrijheidsbeperkende maatregelen? Laat je horen!

Worden er vrijheidsbeperkende maatregelen ingezet? Neem dan altijd contact op met de vertrouwenspersoon. Ook als je twijfelt. Het zijn vaak lastige situaties, omdat iets soms een gewone opvoedregel lijkt (ook voor de hulpverlener), terwijl het eigenlijk je vrijheid beperkt. Daarom een aantal voorbeelden van vrijheidsbeperkende maatregelen:

! Dit is een noodsituatie: Er is groot gevaar voor jou of anderen. Vrijheidsbeperkende maatregelen mogen nu tijdelijk worden gebruikt. Het is belangrijk dat de maatregel zo kort mogelijk duurt (afbouwen), geëvalueerd wordt en dat er nazorg is. Je gezinshuisouder moet altijd kunnen uitleggen waarom een vrijheidsbeperkende maatregel bij jou nodig was. Bespreek dit ook met een vertrouwenspersoon.

Ben je nieuwsgierig naar wat er over noodsituaties en vrijheidsbeperking voor hulpverleners geschreven staat? Scan de QR code. →

Camera's in huis

In een gezinshuis mag géén camera hangen. Jou zomaar extra controleren, of straf geven op basis van camerabeelden mag nooit.

Berichten, foto's en je post bekijken

In een gezinshuis mag niemand jouw berichten, foto's of papieren post bekijken als jij dat niet wil. Ook mag niemand zonder toestemming in je telefoon of laptop kijken.

Kamercontrole

Niemand mag in een gezinshuis jouw kamer controleren als jij er niet bent. Jij moet hier altijd zelf bij zijn, en hier toestemming voor geven.

Verplicht op je kamer blijven

In een gezinshuis mag niemand je verplicht op een vaste tijd op je kamer laten blijven — zeker niet als je er dan niet af mag. Je moet je vrij kunnen bewegen.

Vasthouden of vastpakken

In een gezinshuis mag niemand je zomaar vastpakken of vasthouden. Een hulpverlener mag dat alleen in een noodsituatie. Bijvoorbeeld als jij zo boos bent dat jij of anderen in gevaar komen. Het vasthouden of vastpakken moet zo kort mogelijk duren en mag niet te ver gaan. Praat altijd met de vertrouwenspersoon als dit is gebeurd.

Gedwongen medicatie

Als je medicatie gebruikt mag dat niet onder dwang worden toegediend. Je moet instemmen met het innemen van de medicatie. Ook is het belangrijk dat er duidelijke afspraken zijn over medicatie-inname en wie de medicijnen bewaart.

Mijn veiligheid en hulp

Even een minder leuk onderwerp. In dit hoofdstuk lees je wat geweld is, wat je kunt doen als je je onveilig voelt, en bij wie je terecht kunt. Iedereen heeft recht om op een veilige plek te wonen. Helemaal als je in een gezinshuis woont. Toch komen onveilige situaties en geweld soms voor. Bijvoorbeeld tussen jongeren, of met een volwassene. Dit zijn moeilijke situaties waar je je bang, verdrietig of boos over kan voelen. Als dit jou overkomt: neem dan altijd contact op met je vertrouwenspersoon.

Wat is geweld?

Er zijn verschillende vormen van geweld:

Lichamelijk geweld

Slaan, schoppen, te weinig eten geven, of bewust te weinig of te veel medicijnen geven.

Seksueel geweld

Begluren, dwingen om naar seks te kijken, aanranding, verkrachting of het ontvangen van ongewenste naaktfoto's.

Psychisch geweld

Pesten, bedreigen, belachelijk maken, opsluiten of het beperken van contact met anderen.

**Dit is geen volledige lijst en vaak is er sprake van overlap. Vraag altijd om hulp als je denkt dat je te maken hebt met geweld.*

Ik word gepest, kan ik hierover klagen?

Ja, dat kan. Pesten is nooit jouw schuld. Je verdient een veilige plek. Als je wordt gepest moet je gezinshuisouder altijd iets voor je doen. Vind je dat je niet genoeg wordt geholpen, dan mag je hierover klagen.

Ik voel me onveilig, of maak geweld mee

Voel je je onveilig in het gezinshuis? Of kom je in aanraking met geweld? Praat er zo snel mogelijk over met iemand die je vertrouwt. De eerste persoon die in je opkomt, is vaak een goede keuze. Een familielid, een goede vriend(in), leraar — of de vertrouwenspersoon. Het kan soms voelen alsof je de enige bent. Maar er zijn meer jongeren die dit meemaken. Hoe eerder jij durft om erover te praten, hoe sneller we kunnen helpen. Er is altijd iemand die wil helpen.

Wat doet de vertrouwenspersoon?

De vertrouwenspersoon luistert naar je en staat naast je. Samen kijken jullie wat je kunt doen, en wat jij daarbij nodig hebt. Soms is dat alleen een gesprek. Soms krijg je uitleg over je rechten, of hulp bij het doen van aangifte. Ook kan de vertrouwenspersoon met je meegaan naar een belangrijk gesprek, bijvoorbeeld om je onveilige gevoel bespreekbaar te maken.

Wanneer de vertrouwenspersoon in actie moet komen

Als jij of anderen onveilig zijn, moet de vertrouwenspersoon bepaalde stappen nemen. We kijken dan met wie het beste in gesprek kunnen gaan over de zorgen die we hebben. Als de zorgen ernstig zijn, of niet serieus worden genomen doen we een melding bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd of bij Veilig Thuis. De vertrouwenspersoon bespreekt dit altijd eerst met jou. Er gebeurt nooit iets zonder dat jij het weet.

Twijfel je? Neem contact op!

Soms is er geen geweld en voel jij je onprettig. Of denk je misschien: dit is vast niet erg genoeg om te bespreken met een vertrouwenspersoon. Dat jij je onprettig voelt is voor ons al belangrijk genoeg om je te helpen. Laat je dus horen! Wat jij voelt is belangrijk. Soms kan één gesprek al veel oplossen.

Mijn hulpverleningsplan en dossier

Als je in een gezinshuis woont, krijg je een hulpverleningsplan. Dat plan gaat over wat jij nodig hebt en welke hulp je krijgt. Het is één van de belangrijkste documenten in je dossier. Je maakt het plan samen met je gezinshuisouder(s), ouders/opvoeders en jeugdbeschermer, als je die hebt.

In zo'n plan staat bijvoorbeeld:

- Welke hulp je krijgt.
- Hoe het contact met je ouders verloopt.
- Naar welke school je gaat
- of je mag logeren bij een vriend(in).

Je leven verandert continu – en daardoor ook het plan. Bijvoorbeeld als je vaker naar huis mag, je school hebt afgerond, of je extra hulp nodig hebt. Elke verandering wordt met jou en je ouders besproken.

Lees je je plan later terug en staat jouw mening er niet bij? Geef dit dan aan, of vraag aan je vertrouwenspersoon wat je dan kan doen.

Mag ik meedenken over dat plan?

Graag zelfs! Het gaat om jouw toekomst en je hebt er zelfs recht op.

Zo werkt het:

- Ben je jonger dan 12, en zien hulpverleners en ouders dat je goed snapt waar het over gaat? Dan mag je meedenken.
- Ben je 12 jaar of ouder? Dan moet jouw mening altijd worden opgeschreven als je daar om vraagt.

Mijn dossier

In jouw dossier staat alle informatie over jou. Bijvoorbeeld:

- Je hulpverleningsplan
- Afspraken
- Verslagen van gesprekken
- En andere gegevens over jouw hulptraject

Jij mag altijd vragen wat er in je dossier staat. Wil je iets weten? Vraag dit aan je gezinshuisouder, of jeugdbeschermer (bij OTS).

Wie mogen informatie lezen uit jouw dossier?

Jij bent niet de enige die in jouw dossier mag kijken. Wie er allemaal in je dossier mag heeft te maken met jouw leeftijd. Hoe ouder je wordt, hoe meer controle je hebt over wie jouw informatie mag zien. Hoe dat voor jou zit lees je op de volgende pagina.

Je bent jonger dan 12 jaar

Besprek het met je ouders of hulpverleners als je wil weten wat er in je dossier staat. Als anderen toegang willen, hebben ze toestemming nodig van je ouders, of wettelijke vertegenwoordiger zoals een voogd.

Je bent 16, of 17 jaar

Jij mag zelfstandig in je dossier kijken. Ook bepaal jij nu als enige wie er in je dossier mag. Je hebt hier geen ouder, of andere wettelijke vertegenwoordiger meer voor nodig. Niemand mag dus in je dossier kijken als jij geen toestemming geeft, zelfs je ouders niet.

Je bent 12, 13, 14 of 15 jaar

Jij mag zelfstandig in je dossier kijken. Als anderen toegang willen, hebben ze toestemming nodig van jou en je ouders, of een wettelijke vertegenwoordiger zoals een voogd. Heb je een ondertoezichtstelling (OTS) dan kan je ook een afspraak maken met je jeugdbeschermer om in je dossier te kijken.

Zij mogen altijd in je dossier

Alle hulpverleners die direct bij jou betrokken zijn, mogen informatie over jou inzien, zodat ze goede zorg kunnen geven.

Soms mag informatie worden gedeeld omdat het noodzakelijk is. Bijvoorbeeld bij onderzoeken die lopen bij Veilig Thuis, De Raad van Kinderbescherming, of de kinderrechter.

Tot je 18e hebben je ouders wel recht op informatie. Als je niet wil dat je ouders in je dossier kijken dan ontvangen ze niets meer over hoe het dagelijks met je gaat. Maar verhuis je, of ga je naar een andere school, dan krijgen ze dit wel te weten. Ook krijgen ze informatie over algemene doelen van de hulpverlening en waar ze zelf aan moeten werken.

Jij of anderen willen iets niet delen uit je dossier, mag dat?

Jij mag altijd vragen of je ouders of hulpverleners iets niet met anderen willen delen, zelfs al staat het in je dossier. Bijvoorbeeld een slecht punt op school, of als er iets in je verslag staat dat je niet wil delen. Ook ouders, of andere hulpverleners hoeven niet alle informatie met jou te delen. Dat mag als ze denken dat die informatie schadelijk voor je is.

Wie kijken er allemaal in je dossier?

Wil je weten wie er allemaal toegang heeft tot jouw dossier? Vraag dit dan aan je gezinshuisouder of als je die hebt, je jeugdbeschermer. Meestal delen hulpverleners het vooraf met jou als ze informatie over jou met anderen willen delen.

Er staat een fout in mijn dossier, en nu?

Oeps! Staat je naam, geboortedatum of school fout geschreven? Dan moet dit worden aangepast als jij dat vraagt. Ben je het inhoudelijk ergens niet mee eens? Bijvoorbeeld over hoe vaak je mag logeren bij vrienden. Dan kan het zijn dat je hulpverleners het anders zien en het niet veranderen. Je moet dan wel uitleg krijgen waarom dit beter voor jou is. Jouw mening hierover blijft belangrijk, en die moeten ze altijd toevoegen.

Hoe lang bewaren ze mijn dossier?

Je dossier bewaren ze minimaal 20 jaar. Wil je het eerder laten verwijderen? Stuur dan een brief. Dit mag je zelf sturen vanaf je 12e, of vragen aan je ouders. Je kan je dossier alleen laten verwijderen als je geen jeugdzorg meer krijgt. Let op: het is slim om je dossier wel zelf te bewaren. Veel volwassenen hebben op latere leeftijd vragen over hun tijd in de jeugdzorg. Het dossier kan dan antwoord geven.

Precies weten wat wel en niet mag rondom de informatie in jouw dossier?

De overheid heeft een handige privacy app gemaakt voor jongeren. Scan de QR-code en ontdek hoe het voor jou zit.

Jij beslist mee vanaf je 16e

**Vanaf je 16e verjaardag verandert er iets belangrijks:
je krijgt meer zeggenschap over je hulp en je dossier.
Je gezinshuisouder hoeft dan wettelijk gezien alleen nog
met jou te overleggen en niet meer automatisch met je ouders.**

**Als jij juist wil dat je ouders betrokken blijven, dan kan dat altijd!
Jij hebt de controle. Want je hebt hierboven waarschijnlijk
gezien dat jij nu zelf bepaalt of je ouders je dossier mogen lezen.**

Heb je een OTS (ondertoezichtstelling)?

Dan verandert er op je 16e wat minder. Je jeugdbeschermer blijft
dan de eindverantwoordelijke. Die beslist mee tot je 18e verjaardag
— of tot de rechter zegt dat de OTS eerder mag stoppen.

18 jaar en nu?

Als je 18 wordt verandert er veel. Je bent dan officieel volwassen. Je mag stemmen, een rijbewijs halen en zelf kiezen waar je gaat wonen. Eigenlijk is het feest! Maar, je moet ook meer regelen. Een zorgverzekering afsluiten, een DigiD aanvragen. Ook de jeugdzorg die je ontvangt kan veranderen! Pfoe, voelt wel als werk hé? We zetten het op een rijtje.

Wat verandert er in mijn jeugdzorg?

Wat gebeurt er met mijn geld, voogdij, en kan ik in het gezinshuis blijven wonen?

Wie betaalt wat?

Als je 18 wordt, moet je veel meer zelf regelen en betalen. Maar:

- Je ouders met gezag zijn tot je 21e verplicht om te helpen als je niet genoeg geld hebt.
- Ze moeten je ook helpen met studiekosten, als je daar recht op hebt.
- En: schulden die je na je 18e maakt, moet je zelf aflossen. Daar zijn je ouders niet meer voor verantwoordelijk.
- Heb je schulden? Vraag dan bij de gemeente om hulp.

Ja, 18 worden is leuk, maar niet altijd makkelijk.

Eén geluk, je vertrouwenspersoon staat altijd voor je klaar wanneer je met Jeugdzorg te maken hebt, of in het verleden Jeugdzorg hebt gehad.

Wat gebeurt er met je voogd of OTS?

- **Heb je een voogd?** Dan stopt deze automatisch als je 18 wordt. (Je voogd mag dan geen beslissingen meer voor jou maken.)
- **Heb je een ondertoezichtstelling (OTS)?** Dan stopt die ook op je 18e.

Kan je blijven wonen in het gezinshuis?

Ja, dat kan. Als jij en je gezinshuisouder(s) dat willen, kun je tot je 21e in het gezinshuis blijven wonen via verlengde jeugdhulp. Soms kan die hulp zelfs tot je 23e verlengd worden — maar: Dan moet de gemeente dit vóór je 21e goedkeuren. Jij kan dit zelf aanvragen. Vraag je gezinshuisouders eventueel om hulp.

18ennu.nl: voor alles wat niet over gezinshuizen gaat

Wil je weten hoe het zit met huur, studiefinanciering of zorgtoeslagen? Of hoe je een eigen huisje regelt? Ga dan naar 18ennu.nl. Daar vind je alles over geld, wonen, school en werk voor als je 18 bent.

Wat doet de vertrouwenspersoon?

Een vertrouwenspersoon is iemand waarmee jij of je ouders in vertrouwen iets kunnen bespreken. Dus zonder dat een ander te horen krijgt wat er is besproken.

De vertrouwenspersoon is er speciaal voor jou, en staat los van het gezinshuis en de jeugdzorginstanties. Dat is heel fijn als je iets dwars zit over het gezinshuis of andere hulpverleners. Je kan hierover praten zonder dat iemand anders daarvan afweet. De vertrouwenspersoon luistert en helpt je verder.

Even praten met een vertrouwenspersoon

Laten we een gesprek starten met onze fictieve vertrouwenspersoon Jelle van Jeugdstem. Kunnen we in een korte Q&A meteen wat moeilijke vragen stellen over wat een vertrouwenspersoon allemaal doet.

Hoi Jelle, waarover kan ik praten met de vertrouwenspersoon?

Echt over alles! In dit boekje hebben we het over je rechten in het gezinshuis, maar zelfs als er iets dwars zit op school, of met vrienden niet zo lekker loopt, dan kan je gewoon contact opnemen. We luisteren altijd.

Oké, maar kan ik ook mijn hart luchten?

Zeker! Ook als je gewoon even je hart wil luchten, zitten we klaar. Als er bijvoorbeeld iets in het gezinshuis is dat verandert, jij iets zelf wil veranderen, of je iets niet begrijpt. We leven met je mee, helpen je met wat je kan doen en waar nodig geven we informatie over je rechten.

En wat doen jullie nog meer?

Heel veel meer. Vertrouwenspersonen hebben een drukke dag. Wat we onder andere voor je doen:

- Uitleggen hoe jeugdzorg werkt.
- Samen zoeken naar een oplossing voor een probleem of klacht.
- Vertellen over je rechten in de jeugdzorg.
- Helpen met het indienen van een klacht.
- Met je mee naar gesprekken over het probleem of de klacht.
- Ondersteunen als je met geweld te maken krijgt in het gezinshuis, of op andere plekken.
- We doen meldingen bij instanties van Jeugdzorg als iets beter kan, of misgaat.

Hoe vaak kan ik een vertrouwenspersoon zien?

Goeie vraag! In een gezinshuis komt een vertrouwenspersoon sowieso vier keer per jaar op bezoek. Slim als je er dan bij bent. Wil je meer contact? Bel of chat dan doordeweeks met ons.

Goed hoor. Maar eh, kan ik een vertrouwenspersoon ook écht vertrouwen?

Absoluut. Als vertrouwenspersoon houd ik alles geheim. Gezinshuishouders, jeugdbeschermers leraren, niemand krijgt iets te weten over wat jij vertelt. Er is maar één uitzondering. Als jij iets vertelt dat gevaarlijk is voor jezelf, of voor anderen, dan móet de vertrouwenspersoon hier iets mee doen.

Geen zorgen. Als dit al gebeurt, kijken we altijd samen hoe en aan wie we dit moeten vertellen. En alleen als jij het niet zelf wil zeggen, doet de vertrouwenspersoon dit voor je. Dus, alles is geheim, tenzij het gevaarlijk wordt.

Duidelijk, nog één test: kijk jij in mijn dossier?

Haha, goed dat je zo kritisch bent. Geen zorgen. Een vertrouwenspersoon kan en wil niet in je hulpverleningsdossier kijken. We praten ook nooit vooraf over jou met andere hulpverleners. Tenzij jij samen met de vertrouwenspersoon in het dossier wil kijken. Ik weet dus alleen wat je mij vertelt, jij bepaalt! Voelt dat goed?

Zeg Jelle, mag ik je nummer, of op Insta? Je hebt me overtuigd!

Jij altijd. En je kan ons inderdaad volgen op Insta! Chatten kan via onze website. Zo kan je de vertrouwenspersonen op werkdagen bereiken:

(Gratis) bellen: 088 555 10 00	(09:00 – 17:00)
Chatten via: jeugdstem.nl	(09:00 – 20:00)
Insta: @jeugdstem	(Updates volgen)

Owja. Elke hulpverlener kent JeugdStem. Dus vraag vooral aan ze als je dit boekje een keer niet kan vinden. Op de JeugdStem poster in het gezinshuis staan de contactgegevens van je eigen vertrouwenspersoon!

Zo, dat was 'm. Goed dat je er was en als er iets is: laat je stem horen! Groetjes, Jelle.

(Jelle is even offline)

Luister en ontdek hoe je er niet alleen voor staat.

Jouw frustratie = onze start podcast

Wat als je vertrouwenspersoon niet beschikbaar is?

De vertrouwenspersoon is er alleen op werkdagen. Wat als je in het weekend een luisterend oor nodig hebt? Of wat als je in een spoedeisende situatie zit? Dit overzicht helpt.

Jouw situatie	Wie beschikbaar	Te bereiken via	Wanneer?
Spoedeisende hulp	Alarmnummer 112	112	24/7
Ik denk aan zelfmoord	113	113 113.nl	24/7
Twijfel je aan je mentale gezondheid?	Je behandelaar, huisarts, huisartsenpost, GGZ crisisdienst	Deze telefoonnummers kun je zelf even opzoeken.	Wisselt. Crisisdienst Meestal 24/7
Luisterend oor nodig en 8 – 18 jaar	De Kindertelefoon	0800 - 0432 kindertelefoon.nl	11:00 – 21:00
Luisterend oor nodig en 16 – 27 jaar	In je bol	0800 - 0450 injebol.nl	14:00 – 22:00
Ik zoek andere hulp voor jongeren	Jongeren hulponline	Jongerenhulponline.nl	24/7

Ook goed om te weten

Praat met iemand die je vertrouwt

Dit kan een buurman, schoolmentor, oma of tante zijn. Iemand uit jouw netwerk bij wie jij je comfortabel voelt. Je kan die persoon vragen of die voor jou een persoonlijke mentor wil zijn. Zo kan diegene bijvoorbeeld mee naar gesprekken die je hebt met hulpverleners. Deze persoon kan ook een JIM zijn. Deze afkorting staat voor Jouw Ingebrachte Mentor. Meer hierover lees je op jimwerkt.nl. Als jij en je persoonlijke mentor, of je JIM er samen een keer niet uitkomen, dan kan je ook samen advies vragen bij de vertrouwenspersoon.

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

JeugdStem
vertrouwenspersonen akj

**Hallo,
met Jeugdstem,
vertel maar,
ik ben er.**

**Wil je contact met
een vertrouwenspersoon?**

Bel gratis: 088 555 10 00
Chat: www.jeugdstem.nl

**Scan de QR code
om te chatten**

Jeugdstem

Pand Zuid
IJsbaanpad 9-11
1076 CV Amsterdam

Landelijk nummer cliënten

088 555 1000